

Kant és Nietzsche felfogása a jóról

ÉRZEM, TUDOM VAGY MEGHATÁROZOM, HOGY MI A JÓ?

Javasolt feldolgozási idő: 50 perc

1. feladat

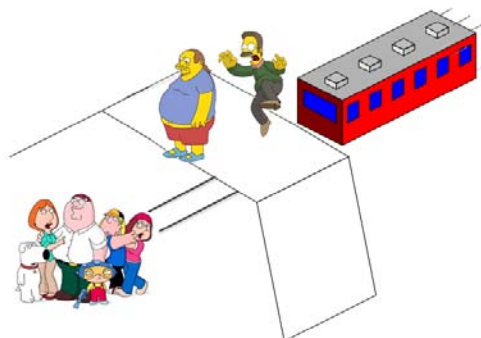
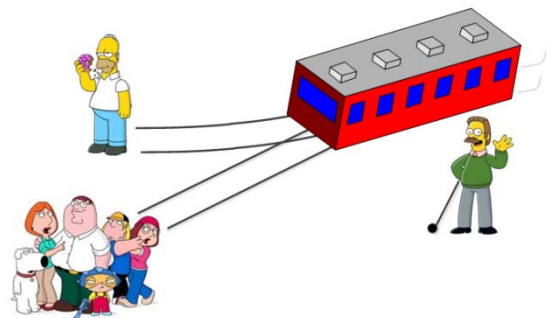
Kant a kategorikus imperatívuszt többféleképpen megfogalmazta. Egy másik híres megfogalmazásban így hangzik: „Cselekedj úgy, hogy az emberiséget mind saját személyedben, mind mindenki más személyében mindig célnak is, sohasem pusztán eszköznek tekintsd”.

Olvasd el az „Egy életet ötért?” című írást a namitgondolsz.hu oldalról, és Kant fenti imperatívuszt felhasználva fogalmazd meg, a filozófus hogyan döntene a leírt esetekben, illetve azt is, egyetértesz-e vele.

Írásod ne haladja meg a 10 mondatot!

Egy életet ötért?

A pályamunkások eszelős zajt csapnak. Te jóval odébb állsz, s így is majd megsüketülsz tőle. Ezért csak az utolsó pillanatban veszed észre az elszabadult villamost, mely sofőr és utasok nélkül, egyre gyorsulva halad a lejtőn lefelé, egyenesen a pályamunkások irányába, akik biztosan nem fogják meghallani. Egy lépésre tőled ott a váltó. Még van arra időd, hogy megrántsd a kart, s a villamost másik vágányra tereld. Ily módon megmented azt az öt munkást, akinek élete veszélyben forog, de így a villamos a másik vágányon dolgozó egyetlen munkást fogja elgázolni. Szabad-e megrántanod a kart?

De változtassunk egy kicsit a helyzeten. Ezúttal nem a sín mellett állsz, hanem a vágányok felett átvezető gyalogoshídon. Arra esélyed sincs, hogy elérd a váltót. Az öt munkást csak egy módon mentheted meg: úgy, hogy a korlátnál bámészkodó kövér embert lelököd a sínekre. A kövér ember ezt nem éli túl, de a teste elég nagy a villamos

feltartóztatásához. Szabad-e lelöknöd a kövér embert?

A felmérések szerint az emberek döntő többsége az első kérdésre igennel, a másodikra nemmel felel. Egyetértesz velük? De gondolj csak bele: a beavatkozás mindkét esetben azzal jár, hogy öt ember, aki egyébként meghalna, megmenekül, s egy ember, akinek egyébként nem esne bántódása, meghal. Akkor nem ugyanúgy kellene felelni?

Ha nem értesz egyet a többséggel, hogyan válaszolnál?

(Philippa Foot és Judith Jarvis Thomson nyomán)

Forrás: namitgondolsz.hu

---

2. feladat

Olvasd el Nietzsche *A vidám tudomány* c. írásából azt a részt, amelyben az őrült az „Isten halott” gondolatot hirdeti. Fogalmazd meg öt mondatban, hogyan függ össze ez az állítás az emberfeletti ember (Übermensch) eszméjével?

A szöveget megtalálod a következő oldalon: [Szabadbölcse](#)

Nietzsche: A vidám tudomány

- Nem hallottatok arról az őrültről, aki fényes délelőtt lámpást gyújtott, a piacra rohant s közben folyton azt kiabálta: „Istent keresem! Istent keresem!” - Mivel a jelenlévők között épp sokan voltak, akik nem hittek Istenben, nagy nevetés támadt. Tán elvesztetted? - kérdezték egyesek. Talán csak nem szaladt el valamerre, mint valami gyerek? - így mások. Vagy netán elrejtőzött? Fél tőlünk? Hajóra szállt? Kivándorolt? - így kiabáltak és nevetgéltek összevissza. Az őrült közájuk vetette magát, szinte átlukasztva őket a tekintetével. - „Hová lett Isten? - kiáltott föl. - Majd én megmondom nektek! *Megöltük őt*, ti és én! Gyilkosai vagyunk mindannyian! De hogyan is csináltuk ezt? Hogyan is lehettünk képesek kiinni a tengert? Ki adta kezünkbe a spongyát az egész láthatár letörléséhez? E vonalak nélkül mi lesz egész építőművészetünk? Állnak-e házaink a jövőben is? És mi magunk vajon megleszünk-e még? Mit tettünk, amikor e földet elszakítottuk napjától? Merre halad most? Mi hová tartunk? Minden naptól egyre távolodunk? Nem zuhanunk egyenesen előre? Vagy hátra vagy oldalt vagy minden irányba? Van-e még fönt, és lent van-e? Nem a végtelen semmiben bolyongunk? Nem érezzük az üres tér borzongató fuvallatát? Vajon nem lett-e hidegebb? Nem jön-e közelebb és mindegyre közelebb az éj? Nem kell-e lámpást gyújtanunk fényes délelőtt? Nem halljuk tán az Istent temető sírásók ricsaját? Nem érezzük-e az isteni rothadás szagát? - elrohadnak az istenek is! Isten halott! Halott is marad! És mi öltük meg őt! Mivel vigasztaljuk magunkat mi, minden gyilkosok gyilkosai? A világ eleddig legszentebbje és leghatalmasabbja elvérzett késszúrásainktól - ki törli le rólunk a vérét? Milyen vízzel mossuk le magunkról? Miféle vezeklést, milyen szent játékot találunk ki önmagunknak? E tett nagysága nem túlságosan nagy hozzánk képest? Nem kell-e istenné lennünk nekünk is, hogy méltónak mutakozzunk e tett nagyságára? Ennél nagyobb tett nem létezett soha, és aki e tett után születik, az éppen e tett révén magasabb rendű történelemhez tartozik majd, mint az előző volt!” - Az őrült most elhallgatott és megint hallgatóra nézett: ők szintén hallgattak, és idegen tekintettel bámulták őt. Végül a földhöz vágta a lámpást, hogy az menten kialudt és ezer darabra tört.

„Túl korán jövök –mondotta -, még nincs itt az én időm. Még útban van ez az iszonytató esemény, még vándorol - még nem jutott el az emberek fülébe. A mennydörgésnek és a villámlásnak időre van szüksége, a csillagok fényének időre van szükségük, a tetteknek időre van szükségük, még elkövetésük után is, hogy meglássák és meghallják őket az emberek. Ez a tett még sokkal messzebb van tőlük, mint a legtávolabbi csillagok - és mégis ugyanezt tették meg!” - Beszélük még, hogy az őrült azon a napon különféle templomokba tolakodott be és rázendített *Requiem aeternam deo-jára* (örök nyugalmat istennek -A ford.). Amikor kivezették és felelősségre vonták, egyre csak azt hajtogatta: „Ugyan mi egyebek ezek a templomok, ha nem Isten kriptái és síremlékei?”
